

Lo Somaten

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XIV

Reus Divendres 29 de Septiembre de 1899

Núm. 8.376

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibrerías d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, llibrería Malloré, carrer Junquera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publicuin.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes: 1.000
En provincias trimestre: 3.000
Extranjer y Ultramar: 7.000
Anuals, a preus convencionalis.

Farmacia Serra

12 ANYS

de continuadas curacions y d' una acceptació general, son las millors probas pera demostrar que

XAROP SERRA

La que paga més

contribució de la provincia.

Oberta tota la nit

es lo millor remey pera combatre per crònica y rebelde que sia tota classe de...

TOS

AGRICULTORS ALERTA

Visiteu lo magatzém de guanos de A RIUDOMS

Massó y Ferrando

Guano classe superior—Id. de peix—Cascos d' arengada pera adops de las hortallissas.

Magatzém á Riudoms y á Reus Vilá, núm. 3.

ELECTRA REUSENSE

Suministre de forsa ab ELECTRO-MOTOR

Aquesta Societat suministrará forsa motris ab ELECTRO-MOTORS als industrials que ho sollicitin. Los Motors de corrent continu a la vegada que extraordinarias condicions d' economia en lo cost de compra y consum; reuneixen las de marxa silenciosa, gran llimpies, espay reduhit y facilissim maneig, ventajetas difícils d' obtenir ab altres sistemas. Tenen marxa senzillament variable y ab un simple moviment de palanca sé regulén y cambian á voluntat, las velocitats mínima á máxima. Los gastos d' oli pera son engrassament y sos desgasta, son tan insignificants, que poden en realitat considerarse com nuls.

En aquestas oficinas se facilitarán cuanta classe de datos s'ian necessaris. Reus 9 Juny 1899.—Per la *Electra Reusense*, LO DIRECTOR.

RECORT ETERN

Perá 'l dia 2 de Novembre próxim, se venen

LAPIDAS MORTUORIAS

de marbre, de varias classes y colors, ab un

50 PER 100 DE REBAIXA

y s' grában las inscripciones de las mateixas, en mato, relleu, dauradas, etc., etc., á meytat de preu. Gratis la colocació en lo cementiri.

Taller de marbres de E. VILA

LLOVERA, 23.—REUS.—LLOVERA, 23.

NO CONFONDRES

Gran varietat en ximeneas, lavabos, fonts; picas de marbre á preus molt reduhits.

Licor de fibrina y carn líquida RICHARD

Lo millor tópic-reconstituent conegut, indicadíssim contra 'l raquitisme, escrófula, tuberculosi, convalecencias y en totas las malalties caracterizadas per lo sello de la debilitat y que requereixen un bon aliment sens embargar l' estómach. Se ven en totas las farmacias.

Secció doctrinal

Constitucions y privilegis

No es cosa nova que, al parlar de las nostras libertats, ens retroguin lo régim constitucional establert per tots los espanyols com un argument incontestable de que Catalunya no pot queixarse de res, per que te 'ls mateixos drets que las altres regions, drets moderns, nous de trínca, cent vegadas millors que 'ls de l'antiga constitució catalana. Ja fa molta anys que desde la presidencia d' una associació escolar vaig parlar com se mereix d' aqueix sofisma; però se repeteix tan sovint que s' fa precis tornar-hi, encara que sigui sense entretenir-mhi gayre.

De fresch l' ha exposat un periódich de Madrid ab l' ignorancia y la mala intenció que acosuman á fer servir los diaris de la Cort per parlar de Catalunya. Reproduhirém las sevas mateixas paraules:

... En 1812, al promulgarse el Código gaditano,

inspirado por los modernos principios, se legisó para todos los españoles, sin atender á procedencias; en virtud de lo que, los catalanes, como los aragoneses, vinieron á poseer más derechos y libertades y mejor garantidos que con sus decantados fueros.

La Constitución de 1812, como las sucesivas hasta la actual, no habla de «vasallos de realeza» ó «á bien y maltratar.» no distinguía entre nobles y plebeyos, entre payeses y artesanos; no conservaba el anárquico derecho de los miembros del Brazo Militar de que la oposición de uno solo de entre ellos fuese suficiente para realizar el funcionamiento de las Cortes. ¿En qué época de la historia de Cataluña rigió una Constitución por el estilo de la que hoy rige?

No parece sino que á las antiguas provincias forales la nación no les ha dado nada en cambio de lo que suprimió. No es así; y la mejor prueba de las inmensas ventajas que lleva el actual estado de derecho al antiguo ó histórico, consiste en que los mismos catalanistas, no piden ya la restauración pura y

simple del último, ni aun las famosas Dietas de Hungría; no renuncian á nada de lo que poseen, sino que demandan solamente algunas condiciones que coloquen á las mencionadas provincias en posición privilegiada respecto de la mayoría de las de la Península. ¡Siempre el privilegio y la excepción!

De manera que la «nación» ens ha donat una constitució verdaderament liberal á cambi del régim de privilegi que entre nosaltres imperava.

Y efectivament, en comptes de la nostra organització política, la «nación» ens dona cacichs, diputats fets al ministeri de la Governació, dret de votar sent inscrit á las llistas, llibres en que no s' inscriu més que als que 'ls cacichs volen, drets d' associarse y reunir-se ab permis de las autoritats, llibertat d' impremta mentres no s' suspenden las garantias, es á dir, una llibertat ampla y completa de fer tot lo que 'l Govern li dona 'l gust de permetrens.

Aquest régim, aqueixa careta de la llibertat ab que s' disfressa un absolutisme més despotich que cap perque es més que cap irresponsable, es lo que 'ns ha ofert y 'ns administra encara la «nación», á cambi d' institucions que 'ns donavan llibertat verdadera, drets de debó, no dels que s' escriuhen á las Constitucions, sino dels que s' palpan y s' veuhen; ens donavan govern honrat y entés y no 'l de xerrayres y vividors que fan de la política una industria y del país una hisenda que tranquilament usufructuan; ens donava administració intel·ligent y recta, y no d' aqueixa d' avuy que 'ns assimila al Marroch, perque de compararla ab Turquia resulta encara afavorida, ens donava consells municipals formats de gent de tots los estaments, representants de totas las classes socials.

Y 'ns donava més encara aqueixa constitució nostra que motejan ab lo calificatiu de «fueros»; ens donava governants y administradors de la terra, que parlavan y sentían y obravan com los seus governants; en comptes d' aqueix estois de forasters que 'l glorios régim de la «nación» ens proporciona, estol de forasters que no 'ns comprenen, que á més de no compendrens, insultan tois los elements de la nostra vida nacional, que del poguer parlar en catalá y conservar lo nostre dret y disposar de las cosas nostras, ne diuhen régim de excepció y privilegio.

Sempre en la seva ignorancia voluntaria, califican de priv legi lo régim diferent del seu, lo que volen los altres paissos perque s' acomoda al seu modo de ser. No 'n tenim, ni 'n hem tingut may de privilegis. No 'n vo em de privilegis; volém drets.

No hi aspirém nosaltres á que la llengua catalana s' imposi á tots los espanyols; no ho volém que 'l nostre dret hagi de ser lo dret únic de tot Espanya; no hem fersat may ni volém fersar á las demés regions á acceptar las nostras costums y las nostras institucions polítiques. No la tenim tampoch nosaltres una capital hermozejada y polida ab las contribucions de tota Espanya, ni las nostras ciutats secundarias han de viure de guarnicions y de academias.

Qui te llengua y un dret privilegiats; qui te una capital privilegiada y ciutats que viuen del Estat, es lo poble castellá. Son per aquestes privilegis. Per Catalunya no 'n hi ha més que un: lo de veure tot lo seu arreconat, es combart de la vida pública.

Catalunya, ab un estat de cosas com aquest, no s' hi conforma. Y es precis donarli satisfacció, perque la seva causa es una causa justa. Tots los pobles tenen dret á ser regits, y ben regits, per constitucions propies. En cambi, no hi ha cap poble á la terra que tinga 'l privilegi d' imposar las sevas als demés.

ENRICH PRAT DE LA RIBA.

Servey dels trens de viatgers

De Mora à Reus

SORTIDA	ARRIBADA
4:10 m. tren de mercaderies ab cotxes de 3. ^a classe	7:54 m.
5:45 m. tren exprés ab cotxes de 1. ^a classe	7:01 m.
8:44 m. tren mercaderies cotxes de 2. ^a y 3. ^a classe	12:31 t.
11:02 t. tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe	1:53 t.
5:23 t. tren de mercaderies ab cotxes de 3. ^a classe	8:48 n.

De Reus à Mora

SORTIDA	ARRIBADA
7:01 m. tren de mercaderies ab cotxes de 3. ^a classe	9:49 m.
1:26 t. tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe	3:14 t.
3:28 t. tren de mercaderies ab cotxes de 3. ^a classe	6:29 t.
7:03 n. tren de id. ab cotxes 2. ^a y 3. ^a classe	10:06 n.
9:23 n. tren exprés ab cotxes de 1. ^a classe	10:31 n.

De Reus à Barcelona

SORTIDA	ARRIBADA
4:48 m. tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe (1)	8:22 m. Línea Vilafranca
4:43 m. " " " " " " " " " " " " " "	9:41 m. Vilafranca
7:09 m. tren exprés ab cotxes de primera classe	9:24 m.
1:01 t. tren de mercaderies ab cotxes 2. ^a y 3. ^a classe	7:34 m.
1:59 t. tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe	8:08 t.
6:35 t. tren mixto ab cotxes de 2. ^a classe (2)	10:13 n.

De Barcelona à Reus

SORTIDA	ARRIBADA
5:25 m. tren mixto ab cotxes de 2. ^a y 3. ^a classe (3)	10:17 m. Línea Vilafranca
9:51 m. tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe	1:01 t.
11:45 m. tren mercaderies ab cotxes de 2. ^a y 3. ^a classe	6:35 t.
1:55 t. tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe	5:34 t.
7:02 t. tren exprés ab cotxes de 1. ^a classe	9:45 n.

Reus 1 de Juliol de 1899.

(1) Transport à Sant Vicens.
(2) Idem à Roda y Sant Vicens.
(3) Idem à Sant Vicens y Roda.

Ferrocarril econòmic de Reus à Salou

Servey de trens que regirà desde primer de Septiembre de 1899.

Sortidas de Reus.—4:10, 5:45, 9:00 matí, 12:35, 2:32, 3:56, 5:20 y 6:44 tarde.

Sortidas de Salou.—4:56, 7:21 y 10:49 matí, tarde 1:45, 3:15, 4:30, 6:03 y 7:25.

Las horas se regirán por lo meridiano de Madrid. Reus 28 d' Agost de 1899.

Publicacions regionalistas que se reben en aquesta Redacció.

«La Rensixensa», diari de Catalunya, «La veu de Catalunya», diari de Catalunya, «La Nació Catalana», Quinzenari de Catalunya, «L'Art del Pagès», quinzenari, «L'Aurora», mensual de Catalunya, «Lo Teatro Regional», setmanari de Barcelona.—«La Veu de Montserrat», setmanari de Catalunya, de Vich.—«La Costa de Llewant», setmanari de Catalunya, de Blanes.—«L'Olotí», setmanari de Catalunya, de Olot.—«Las Cuatre Barras», setmanari de Catalunya, de Vilafranca del Panadé.—«Lo Geronés», setmanari de Catalunya, de Girona.—«La Veu del Vallés», setmanari de Catalunya, de Granollers.—«El Vendrellenés», setmanari de Catalunya, del Vendrell.—«La Revista Gallega», setmanari de la Coruña (Galicia).—«Euskalduna», «Euskazale», setmanaris de Bilbao (Bizcaya).—«El Eco del Guadalep», setmanari de Alcañiz (Aragó).

OBRA NOVA

Fills ilustres de Reus

DE Francisco Gras y Elias

3 pessetas exemplar.—Se ven en aquesta impremta.

Llibre important

CARTILLA RÚSTICA

PREUS DELS PLANTADORS

DE

Vinyas Americanas

Aquest llibre, conforme lo seu nom indica, es de gran interès actualment á tots los pagesos y propietaris de vinyas; tota vegada que en ell á més de donarse compte dels importants temas que foren objecte de discussió en lo congres que se cel brá en Sant Sadurn de Noya, s' hi troban explicadas ab claretat totas aquellas operacions y cuydades que indispensablement requereix lo cultiu del nou cep america, entre altres: multiplicació y plantació de la nova vinya; empelt; poda, y alseda dels cep y manera de cuydarlos; verdader modo de espampolar y de abonar y femar las vinyas, etc.; etc.; seguit d' altres no menos importants datos molt dignes de tenirse en compte sobre la manera de conduhir la verema, modo d' obtenir bons vins negres, blancs y rosats, y cuydades de que deuen ser objecte los cellers; segons instruccions que al objecte donan los més práctichs é inteligents viticultors d' Espanya y Fransa; tot ab lo fi d' obtenir lo millor rendiment possible del vi, pera que pugua compensar los costosos sacrificis que requereix la plantació de la nova vinya.

Forma aquest llibre un volum en octau de més de 400 páginas en bon paper y clara impresió, enquadernat á la holandesa y s' ven en aquesta imprenta, al preu de UNA PESSETA.

PERA ADOB DE TOTAS LAS GULLITAS Y CULTIUS

INDISPENSABLE Y DE EXCELENTS RENDIMENTS

LO COMBINAT EMPLEO DE LAS

ESCORIAS THOMAS

SALES DE STASSFURT

COMIADO FOSFATAT

COM ADOB POTASSICH

EN LAS FORMAS DE

GARANTIZADAS PURAS

SOLOBLES AL CITRAT

SULF DE POTASSA, CLORURO DE POTASSA

SALS CALZINADAS RICAS EN SULFAT DE POTASSA,

KAINITA, ETC.

Lo més econòmic, lo més efíca, lo mes durader. baix garantía del Sindicat de ventes de STASSFURT.

NITRAT DE SOSA

ADOBAZOAT

DE GRADUACIO GARANTIDA DE 15 1/2 A 16 0/0 AZOE Y D' EFECTES RAPITS Y SEGURS

Dirigirse pera prospectes é informes sobre l' empleo

A D. OTTO MEDEM. VALENCIA